

Plasebo Etkisi

Pelin Güneş

Plasebo Etkisi

Pelin Güneş

PLASEBO ETKİSİ

© 2022 Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: Pelin Güneş
EDİTÖR: Burhan Düzçay
DÜZELTİ: Yağmur Yavaş Aydın
KAPAK RESMİ: Mavisu Demirağ
KAPAK TASARIMI: Burak Tuna
GRAFİK UYGULAMA: Nilgün Koç

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malhköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 284 18 14

Birinci Baskı: Ekim 2022 (2000 adet)

ISBN: 978-605-285-710-6

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

Plasebo Etkisi

Pelin Güneş

Pelin Güneş

Kitap okumak, küçük yaşlarda yol arkadaşı edinmek gibidir. Her çağırışınızda kulağınıza öyküler fısıldayan bir arkadaş kim hayır der? Üstelik bilmediğiniz diyarlardan, evlerden geliyorsa bu öyküler.

Yıllar geçer, sen de birilerine fısıldamak istersin kendi gözünden yaşamı. Kimi notalar ile, kimi fırça ile, kimi kalemle yapar bunu. Benimki kalem oldu.

Yazmak, çizmek, çocuklara anlatmak, onları gülümsetmek işim. Her dosya, başlı başına bir oyun kurgulamak gibi. Kitap olarak basıldığında ise, yol arkadaşı ben oluyorum artık. Büyük bir keyifle.

pelin.gunes@gmail.com

Tudem Yayın Grubundan çıkan kitapları:

Sen de Oku:

Elveda Patatesler

Öykü:

Babama Kamera Vermeyin

Hayal Kurma Dersleri

Beş Yıldızlı Ev

Bizim Sınıfın Halleri

Roman:

Fincan Teyzenin Kurabiyeleri

Sardunya, Sardalya ve Bizim Sokak

Sıkıldım, İki Hafta Yokum

Plasebo Etkisi

Bölümler

Daha İyisini Yazarım	7
Afrika'nın Kır Çiçekleri.....	13
Hastalıkta, Sağlıkta... ..	20
Hoş Geldin Doodle.....	26
Külyutmaz Ailesi Faka Bastı.....	37
Halit Amcaya Güncelleme	47
Haber Atlatma.....	54
Kokangül Ailesi	60
İşler Sarpa Sarıyor	67
Ceren'le Şermin Arasında Gerilim Tırmanıyor ..	74
Çoktan Seçmeli Şifa.....	82
Level Atladık.....	90
Eski Anne, Yeni Anne.....	97
Mutlu Aile Tablosu.....	103
Ayarı Kaçtı.....	111
Çizmeyi Aştı.....	119
İmaj Meselesi.....	126
Plasebo Etkisi	134
Fabrika Ayarları.....	142
Kaçarak Değil, Seçerek.....	151
Mutluluk Dersleri.....	156
Siz Ne Dersiniz	165

Daha İyisini Yazarım

Elinizdeki kitabın nasıl ortaya çıktığını, bir başka deyişle, hikâyenin hikâyesini merak eden çok insan var. Onlara kısaca şunu söyleyebilirim: Başlangıç çok tuhaf bir olayla oldu, bir iddia ile.

Yedinci sınıftaydım, dersler iyice ağırlaşmış, ara sınavlar başlamıştı. Yetmezmiş gibi proje ödevleri, okunacak kitaplar da vardı. Türkçe öğretmenimiz Neslihan Hanım, dönem başında okuma listesini dağıtırken, “Bu yıl gerçek edebiyatla karşılaşacaksınız,” diyerek kitapları övmüştü.

Ama daha ilk kitapta bana hafakanlar bastı. Zaten zorunlu okumalardan hiç hoşlanmıyordum. İnsan okuyacağı kitabı, ayakkabı, tişört, terlik seçebildiği gibi kendi seçmeli bence. Yol yakinken değiştirebilirim ümidiyle koridorda karşısına çıktım:

“Öğretmenim, bir şey sormak istiyorum. Bu kitap hiç sarmadı beni, başka bir öneriniz var mı?”

“Sana da günaydın Tuna!”

“Affedersiniz, günaydın öğretmenim.”

“Söyle bakalım, nesi varmış kitabın?”

“Biraz sıkıcı da... Kastı epey, on sayfa zar zor okuyabildim. Başka bir kitapla değiştirsem diyecektim.”

Neslihan Öğretmen gözlerini devirerek baktı, içini çekti.

“Hiç zora gelemiyorsunuz, azıcık odaklanmaya çalışsanız... Ne seçeceğimi şaşırdım valla. Konu çok güncel, yapay zekâ ile ilgili. Evet, tasvirler biraz uzunca ama siz de çok çabuk sıkılıyorsunuz. Nasıl olacak bu iş bilemedim.”

“Şu paragrafı bir dinleyin öğretmenim, ne demek istediğimi anlayacaksınız!” Hazırlıklıydım. Kitabı açıp işaretlediğim yeri okumaya başladım:

*“Boş alandan mahallenin içine doğru ilerlerken, sepetli bir bisiklete binmiş bir kadının önümüzden geçmesi için durduk. Birkaç dakika sonra, ortalıkta başka araba olmasına rağmen, uzun kollu trafik lambasının altında yine durduk. Trafik ışığı değiştikten hemen sonra, tek bir penceresi bile olmayan ama kocaman merkezi bir bacası olan ve öbür binalara göre daha içeride kalan kocaman kahverengi bir binanın önünden ilerleyip gölgeler, su birikintileri ve kaykaycılarla dolu bir köprü altı bölgesinden geçtik, kısa bir süre sonra yayaların arasındaydık ve kaldırımda küçük ağaçlar vardı.”**

“Öğretmenim, alt tarafı karşıdan karşıya geçtim diyecek. İçim şişti valla!”

* Klara ile Güneş, Kazuo Ishiguro

Başını umutsuzca iki yana salladı Neslihan Öğretmen. “Ah ah! Ama sizde kabahat yok. Ellerinize o emoji alfabesini tutuşturanda kabahat.”

“Öğretmenim, ne alakası var? Hem fena mı, emojiyle kelime tasarrufu yapıyoruz, zamandan kazanıyoruz.”

Öğretmen yine yüzünü buruşturdu. “Ne demezsin! Evet, söyle ne istiyorsun benden? Derse gireceğim şimdi.”

“Listeye başka bir kitap alamaz mıyız öğretmenim? Abartmıyorum, ben yazsam daha iyi yazarım. Zaten okul gazetesinde birkaç öyküm yayımlandı, biliyorsunuz.”

Ah o son sözler! Onları etmeyecektim.

Öğretmenimiz dudaklarını ısırды, saçlarını yolmak ister gibi çekiştirdi. Sonra yüzü aydınlandı, hatta gülümsedi ve omzumu sıkıca tutup, “Sen yazsan... Bak ne diyeceğim, sana bir yıl süre. Okumaktan hoşlanacağın kitabı kendin yazacaksın. Sayfa sayısı önemli değil. Konu serbest; kasma-sın, baymasın yeter,” dedi alaycı alaycı.

“Ne! Seneye sınav var öğretmenim, cumartesi günü bile kursa gidiyoruz.”

“Seçim senin. Bu okul bitene dek Türkçe öğretmenin benim. Ya o listedekiler ya da senin yazacağın kitap dosyası. Yoksa gözüme görünme. Hem ben sana güveniyorum, iyi iş çıkaracaksın,” dedi ve saatine baktı. “Bugün ayın on dördü. Gelecek yıl bugün, Aralık ayının on dördünde dosyanı masamda göreceğim. Bu tarihi hemen bir kenara yaz. Sen yaparsın, inanıyorum,” deyip muzipçe güldü ve arkasını dönüp gitti.

Öylece kaldım. Hiç beklemediğim yerden gelmişti. *‘Ayvayı yedin oğlum!’* dedim içimden. *‘Ne diye böbürlenirsin gereksiz yere. Uğraş bakalım şimdi bir sene.’*

Böyle söylenirken, ensemde keskin bir acı hissettim. Şu delici ve yakıcı olanlardan...

“Yapma diyorum sana şunu ya!”

Murat karşıma geçmiş, pis pis sırtıyordu. Elindeki 0.7 uçlu kalemle ensemde kendince komik bir şaka yapmıştı.

“Dokunduk be sadece, amma atar yaptın!”

“Zaten canım sıkkın, yapma bana bir şey!”

“Ne oldu abi?”

Anlatsam dalga geçer, tefe koyardı beni. Konuyu değiştirdim.

“Hafta sonu halı saha maçına Orkun gelmeyecekmiş. Bizim takım da üç haftadır mağlup zaten.”

“Eee, bu mu yani? Ne buluyorsun şu futbolda anlamıyorum. Hiç işim olmaz. O değil de, akşam bize gelsene. Babam *Roblox*’un iki yeni oyununu yolladı, beraber bakarız.”

“Olur, gelirim. Şermin’e de söyleyelim mi?”

“Gelmez o. Kesin yine gitar çalışacaktır, kitap okuyacaktır, bir bahane bulur. Sen geç kalma, hatta bence yemeğe gel. Güveçte kuru fasulye yapacaktı babaannem, tereyağlı. Bak aklıma geldi, canım çekti.”

“Tamam, bakarız,” deyip sınıfa döndüm.

Şermin’le Murat, okuldan arkadaşlarım. Ayrıca aynı apartmanda yaşıyoruz. Murat bizim karşı dairede oturuyor.

Yani evlerimizin arasında sadece bir buçuk metre var. Babaanne ve dedesiyle kalıyor. Şermin de annesi Funda teyzeyle dokuz numarada oturuyor.

Başka ortak özelliklerimiz de var: Üçümüz de aynı okulda, yedinci sınıftayız. (Hatta şubelerimiz de aynı.) Ayrıca, onlar da benim gibi tek çocuk. Belki de bu yüzden iyi anlaşıyoruz. Tek başına büyüyen çocukların yakınlarındaki, onlar gibi tek çocuklar mutlaka olmalı. Böylece, kardeşi olanları o kadar kıskanmıyorsunuz. Bazen aileniz, oylanmanız için size kedi ya da kuş alıyor ama aynı şey değil tabii. Kedilerle *kickbox* yapmak zor.

Bu yıl, biraz büyükler gibi takılmaya başladık. Daha az şamata, daha çok gevezelik. Özellikle de Şermin... Bizimle daha az buluşuyor, bilgisayar oyunlarına katılmıyor, espri-lerimize bile eskisi gibi gülmüyor ve söylediklerimizi eleştiriyor.

Bunun sebebi, Aynur teyzeye, yani Murat'ın babaannesine göre, 'ergenlik' imiş. Her şeyin altından da bu çıkıyor zaten son zamanlarda. Sesimi yükselttiğimde annemle babam, "Hop yavaş ol bakalım, gergin ergin," diye kendilerince eğlenip gülüşüyorlar. Üstüme gelmedikleri sürece onlara aldır mıyorum.

Bana sorarsanız bu gerginliğin sebebi, ne istediğini bilememe hâli. Hep alışveriş yaptığınız mağazadaki giysiler artık gözünüze bebek tulumları kadar itici görünüyor. Genç erkek reyonlarında satılanlar ise biraz büyük geliyor;

üstelik hem yeni hem de yıllardır üstünüzdeymiş gibi görünecek giysiler arıyorsunuz. Bu kısmı biraz karışık.

Kitaplar da öyle. Sadece sizin için yazılmış özel öyküler bekliyorsunuz. Sizi anlayan, tanıdık gelen...

Kısacası bir tür iç sıkıntısı da diyebiliriz bu döneme. Bu iç sıkıntısının alnınızda veya burnunuzda dışa vurmuş hâline, “sivilce” deniyor. Sonra sesinizdeki o iğrenç değişim. Tam kalın, tok bir sesle cümleye başladım diye sevinirken arada bir ciyyk diye incelivermesi yok mu? En çok da gülerken oluyor. Sinir bozucu!

Her neyse, sıkıcı kitaplar gibi lafı fazla uzatmadan konuya gireyim. Babaannem, “Bir işe niyet etmek, başlamak, işin yarısıdır.” der hep. Valla eskilerin bir bildiği olmalı. Kitabıma konu olacak olaylar da çok geçmeden hayatıma girmeye başladı.

Afrika'nın Kır Çiçekleri

Yeni yıla birkaç gün kalmıştı. Okuldan eve erken geldim. Dolapta bulduğum birkaç malzemeye sandviç yapıp hemen bilgisayarın başına geçtim. Bir an önce satranç hocasının istediği yardımcı kitabı bulmam gerek. Sınıftakiler internetten almışlar. Başka çarem yok, ben de öyle yapacağım.

Haftaya kitapsız gelen olursa derse girmesin demişti Berk Öğretmen. Eve en yakın kitapçıya uğrayıp sordum, kalmamış. Babama defalarca hatırlattığım hâlde unutuyor. Anneme söylemek de boşuna. İşe başladı ama akşamları erken geliyor, gece boyunca da koltuğa uzanıp kitap okuyor. Çoğu zaman başı ağrıyor ve uyanık da olsa evde gürültü istemiyor.

Annem çok neşeli ve coşkulu biri değildir, mesela on numarada oturan Serpil teyze gibi kahkahaları apartmanı cınlatmaz. Ama bu kadar sessiz ve moralsiz olduğunu görmemiştim daha önce.

İşte, *kitapfaresi.com*'da satışta görünüyor. Hem de son bir tane. Hemen attım sepete, sonra da ödeme butonuna

tıkladım ama... Ödeme için kredi kartı gerekiyor, kapıda ödeme de yok. Tahmin etmeliydim aslında, ödünç verecek hâlleri yok ya!

Belki günün birinde kişisel bilgisayarların, bankamatik gibi para yerleştirilip gönderilen bir bölmesi olur mesela. Neden olmasın?

Çaresiz, babamı aradım. Üç dört kez çaldırdım cevap yok. Tam bu sırada ekranda bir reklam penceresi açıldı.

Yavru hayvanların olduğu bir fotoğraf. Bacaklarında yaralar olan bir aslan yavrusu, iki kulağı da delik deşik olmuş yavru bir fil, yer yer tüyleri dökülmüş ve bakımsız gözüken egzotik kuşlar, bacağı sargılı bir pelikan, iguana, zebra, antilop yavruları... Bakıcılarının kucaklarında yatıyorlardı. “Afrika’nın Kır Çiçekleri” başlığı altındaki açıklama çok çarpıcıydı:

“Bu sevimli yavruların hayatta kalabilmek için sizin desteğinize ihtiyaçları var. Koruyucu aile olmaya ne dersiniz?

Evinizden çıkmadan, koltuğunuzdan bile kalkmadan, sadece bir dokunuşla onlara yaşam hakkı verebilirsiniz!”

İçlerinden biri boncuk gözlü, sevimli bir goril yavrusuydu. Biberonu elinde, bebek gibi bakıcısının göğsüne yaslanmış. Bir an aklıma annemin çocukluğunda seyrettiği ve bana da anlattığı diziler geldi. Mesela, Çarlı adında bir maymunu, *Daktari* dizisindeki şaşı aslanı ve maymun Judy’yi çok severmiş. Kendisinin de kısa süre baktığı bir

angora tavşanı ve çok uzun yıllar yaşayan, Cukcuk adında Japon balığı olmuş. Cukcuk, bir kavanozda annemle okula bile gidip gelirmiş!

Annem hâlâ hayvanları çok sever ama sadece sokakta. Eve almaya bir türlü yanaşmıyor. “Büyük sorumluluk, ilgilenip bakamazsak sonu hüsrana olur,” diyor.

Bir an aklımdan, anneme küçük bir sürpriz yapma fikri geçti. Tam istediği gibi, hayvanları sevip ilgileniyorsun. Hem de uzaktan...

Detayları okudum. Basit görünüyordu. Önce bir form dolduruyordun. Kredi kartı numarasından her ay, bakımları için gereken para çekiliyordu. Üstelik gönüllü anne ne zaman isterse, derneğin internet sayfasından yavrunun videolarını seyredebiliyordu. Büyümesi ve gelişmesi ile ilgili haberler de sık sık e-posta ile bildirilecekti. Hiç böyle pratik bir çocuk bakımı duymamıştım.

İşim olmaz ama diyelim ki evlendim. Diyelim ki çocuğum da oldu. Onu evde bir robota bırakıp gitsem ve her sabah bilgisayarıma ya da telefonuma video, mesaj, ses kaydı düşse. O kendi kendine büyürken arada sevimli, komik hareketleriyle beni güldürüp eğlendirse...

Düşündüklerim hiç de hayal ürünü gibi gelmedi. Hatta sanki buna benzer filmler falan da vardı. Bilim kurguyu sevdiğimden, heyecan bile duydum. Evet evet, kesinlikle böylesi daha kolay ve eğlenceli olurdu.

Telefonun sesi ile irkildim. Arayan babamdı.

“Alo oğlum, toplantıdayım, aramanı gördüm. Ne oldu, önemli bir şey değilse akşam konuşalım.”

“Baba, ben şey için aramıştım. Hani şu satranç kitabı vardı ya, onu buldum internetten.”

“Güzel, ne yapayım?”

“Mutlaka almam gerek.”

“E al o zaman, onu da ben mi düşünüyüm.”

“Kredi kartı gerekiyor.”

Babamın sesi birden ciddileşti. “Öyle olmaz! Arka sokaktaki kitapçıya baktın mı?”

“Baktım tabii. Caddedekine de baktım, tükenmiş. Gelmeyecek, dediler.”

“Annene söyleseydin.”

“İki kere bahsettim; zamanım yok, dedi.”

“İyi, tamam. Bak, kart numarasıyla şifreyi mesaj atacağım ama dikkat et. Mutlaka güvenlik adımlarını kullan.”

“Tamam. Daha önce de kullandım zaten, biliyorum. Bir de yavru goril meselesi var.”

“Ne meselesi?”

Babamın sesi kulağımı tırmaladı.

“Alo Tuna! Oğlum, mırıldanır gibi konuşma; sesin gelip gidiyor. Toplantı devam ediyor, çabuk söyle.”

“Daha önce de kart kullandım, diyorum. Bir de anneme hediye alacağım o kadar!” dedim bağırarak.

“Tamam, sen hallet işte. Akşama konuşuruz.”

“Ayda sadece 30 dolar zat...”

Dıt dıt dıt dıuuuu. Babam çoktan telefonu kapatmıştı.

Plasebo Etkisi

Pelin Güneş

Tuna, zor bir dönemden geçen annesini mutlu etmek için, sanal alışverişte sepete bir de goril yavrusu attı. Üstelik, ayda sadece otuz dolara! Ne var ki işler hiç de umduğu gibi gitmeyecekti.

Plasebo Etkisi, büyüme çağının coşkusunu, hayallerini, sorunlarını; aile ve arkadaşlık ilişkileri bağlamında yansıtırken, gerçeğin yerine algının konduğu bir ortamı sorguluyor. Okura da kendi kitabını yazma konusunda ilham veriyor.

ISBN: 978-605-285-710-6

9 786052 857106

tudem.com

 tudemyayinrubu